

Висновки. Отже, можна зробити такий висновок, що страховий ринок в аграрній сфері України залишається малорозвинутим, що безпосередньо зумовлює низку об'єктивних і суб'єктивних причин і, перш за все, станом економіки сільськогосподарського виробництва, замалим фінансовим потенціалом страхових компаній, брак конкуренції страхових послуг, ризикованістю вигідності страхового бізнесу в сільському господарстві порівняно з іншими видами страхової діяльності, а також відставанням у розвитку нормативно-правової бази страхування.

Література.

1. **Марценюк-Розарьонова О.В., Якубовська Я.Р., Чернопищук О.М.** Страхування урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень. *Електронне фахове наукове видання «Ефективна економіка»*. 2018. № 4. Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/33.pdf
2. **Марценюк-Розарьонова О.В.** Особливості і стан розвитку страхового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. Вип. 7(5). С. 48-50. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_7%285%29__13
3. Страхові послуги: навч. посібник / **Д.І. Деми, О.М. Віленчук, І.В. Дем'янюк**, за заг. ред. **Д.І. Деми**. К. : Алерта, 2013. 484 с.
4. **Гаманкова О.** Методи державного регулювання ринку страхових послуг. *Ринок цінних паперів України. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку*. 2009. № 9-10. С. 61-64. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/rspu_2009_9-10_10
5. **Залетов О.М.** Економічна сутність прямого страхування. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка*. 2012. Вип. 12. С. 73-77.

УДК: 658.8:339.137.2

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ ТА ПРИНЦИПИ

THE COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES: THE NATURE, CAUSES AND PRINCIPLES

НАСІРОВ Р.Е., студент магістратури*

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

У представленій статті автором розглянуто сутність категорії «конкурентоспроможність» для сільськогосподарських підприємств. Встановлено, що динамічні умови ринкового середовища вимагають від суб'єктів економічних відносин адаптації до цих змін, а також уміння завойовувати та зміцнювати свої позиції на певному цільовому ринку. Виділено основні чинники, що впливають на конкурентоспроможність, а також принципи яких повинне дотримуватися господарство для того щоб якомога довше утримувати лідируючі позиції на ринку.

Ключові слова: ринок, конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентні переваги, конкурентна боротьба.

* Науковий керівник – Квятко Т.М., к.е.н., доцент

відмінностями якості виробничого обладнання підприємств, рівнем кваліфікації персоналу та технічної оснащеності. Всі ці чинники зумовляють відмінність у рівні собівартості продукції, що випускається, а, отже, і обсягу прибутку підприємства. Але незважаючи на дані відмінності, внутрішньогалузева конкуренція призводить до вирівнювання цін на ринку.

– міжгалузева конкуренція, основу якої становлять прагнення виробників отримати максимальний обсяг прибутку, а також намагання знайти найбільш вигідні сфери для вкладення капіталу [3].

Відзначимо, що в економічній науці рівень конкуренції на певному сегменті цільового ринку оцінюється за ознаками:

- кількість підприємств-виробників;
- відмінність («диференціація») товарів;
- рівень концентрації;
- спосіб формування ціни товару;
- можливості для появи нового конкурента на даному ринку;
- ступінь інформованості покупців та продавців про ціни і якість товарів.

У господарствах, що засновані на приватній власності, розвиваються такі типи конкуренції:

- конкуренція простих товаровиробників;
- одноосібних капіталів;
- монополій;
- національних капіталів;
- інтернаціональних капіталів.

Вільна конкуренція, яка ведеться за допомогою «збивання» цін, змушує всіх виробників діяти за єдиними правилами поведінки. У них відображаються ті вимоги суспільно-нормального господарювання, які диктують об'єктивні економічні закони.

Слід відмітити, що ринкове співробітництво призводить до успіху в тому випадку, коли виробник піклується про збереження виробництва, розширює його, а також модернізує технічні та організаційні характеристики виробництва [4]. До того ж сільгоспвиробник повинен використовувати найбільш ефективні економічні методи боротьби з конкурентами, тобто:

- знижувати ціну на свою продукцію за допомогою підвищення продуктивності праці та зменшення собівартості виробництва;
- підвищувати якість товарів, розширювати асортиментну групу;
- покращувати торгове і після продажне обслуговування покупців.

На основі здійснених досліджень можна дійти висновку, що конкурентоспроможність – це комплекс певних переваг, якими володіють суб'єкти економічних відносин вступаючи в конкурентну боротьбу. При цьому конкурентоспроможність господарства визначається тим товаром, яким вона володіє, а конкурентоспроможність товару оцінюється споживачем. однак, слід зазначити, що рівень конкурентоспроможності будь якого агропідприємства змінюється в залежності від рівня конкурентних відносин.

Необхідно зауважити, що під поняттям конкурентоспроможність в широкому сенсі визначається кількісна та якісна характеристика показників, що визначають соціально-економічний розвиток країни [5], а також її потенціал подальшого зростання і поліпшення, як і вміння при суперництві конкурентів до досягнення персональних цілей. Але так як цілі мають тимчасову прив'язку, то конкурентоспроможність підприємства буде складатися з його здатності вести успішну діяльність в умовах конкуренції протягом певного часу.

Існують різні чинники впливу на рівень конкурентоспроможності агропідприємства. Важливе місце займають чинники зовнішнього середовища, так як вони визначають рівень ставлення споживачів до самого підприємства, а також продукції і послуг, що надаються їм.

Друга група чинників має найбільший вплив на внутрішнє середовище господарства, дозволяючи через них керувати конкурентоспроможністю підприємницької структури в цілому.

Чинники, які впливають на конкурентоспроможність сільгоспідприємства умовно можна розділити на три групи:

- техніко-економічні;
- комерційні;
- нормативно-правові.

До техніко-економічних чинників можна віднести: якість, ціну, витрати на використання, споживання продукції або послуги. Багато в чому це залежить від продуктивності, витрат виробництва та ін.

Комерційні чинники формують критерії реалізації продукції на певному сегменті цільового ринку і включають: кон'юнктуру ринку; наданий сервіс; рекламу; імідж.

Нормативно-правові чинники визначають необхідність екологічної, технічної або іншої безпеки застосування товару на конкретному ринку, а також патентно-правові вимоги.

До основних принципів, що забезпечують конкурентні переваги слід віднести:

1. Цілеспрямованість всіх і кожного працівника до дії.
2. Доведення дій до кінця.
3. Налаштування зворотного зв'язку між господарством і його клієнтами.
4. Створення невимушеної атмосфери на підприємстві.
5. Зростання продуктивності завдяки бажанню працювати і ефективному використанню здібностей працівників.
6. Уміння твердо стояти на своєму.
7. Простота організації, мінімум рівнів управління і службового персоналу.
8. Уміння тримати під жорстким контролем найбільш важливі проблемні питання і передавати підлеглим менш важливі.

Висновки. У сьогоденному економічно нестабільному середовищі формування та підтримання конкурентоспроможності є дуже важливим процесом. Конкурентна перевага – наявність в суб'єкта економічних відносин якої небудь ексклюзивної цінності, що дає їй переваги перед конкурентами. Конкурентоспроможність будь-якого підприємства залежить від цілої низки внутрішніх і зовнішніх чинників. Також на конкурентоспроможність господарства впливають і принципи яких воно повинне чітко дотримуватися для того щоб якомога довше утримувати лідируючі позиції на певному сегменті цільового ринку.

Література.

1. **Квятко Т.М.** Генезис наукових основ теорії конкуренції. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки.* Харків: ХНТУСГ. 2017. Вип. 182. С. 154-162.
2. **Квятко Т.М., Рижикова Н.І.** Генезис теорій конкуренції та прикладні засади їх імплементації в інноваційно-інвестиційному розвитку соціально-економічних систем. *Актуальні проблеми інноваційної економіки.* 2017. № 4. С. 45-54.
3. **Войчак А.В., Камішніков Р.В.** Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація. *Маркетинг в Україні.* 2005. № 2. С. 50-53.
4. **Севідова І.О.** Розвиток зовнішньоторгівельних перспектив оптового ринку сільськогосподарської продукції в контексті євроінтеграції. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Серія: Економічні науки.* 2013. № 8. С. 143-148.
5. **Батюк А.А., Квятко Т.М., Бабко Н.М.** Транснаціоналізація національних економічних систем в умовах глобалізації. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки.* Харків: ХНТУСГ, 2019. Вип. 200. С. 95-103.

